

5 BROJ  
~~5~~

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 50, GOD. III, BEOGRAD, UTORAK, 22. JUL 2008.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.co.yu, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sledeći broj izlazi 5. avgusta

## UVODNA REČ

Srbija se stidi svog antifašizma samo zato što su njegov barjak nosili drugovi partizani i samo zato što većina institucionalne srpske intelektualne elite, deca titoizma i korisnici njegovih usluga, koja tumači i vrednuje antifašističko nasleđe pripada monarho-nacionalističkim konvertitima. Nekima od njih, kraj 20. veka i sumrak civilizacije sumornog šestoaprilskog jutra donose nacističke bombe, posle kojih istorija vredna pamćenja neće postojati sve do Osme sednice ili Petog oktobra, do Miloševićevog ili Koštuničinog ustoličenja za novog narodnog vođu, a ponekima taj kraj označava fijuk ruskih kačuška krajem 1944. godine (sudeći na osnovu parola sa nedavnog protesta vučićevaca ispred gradske Skupštine, „Slobodni posle 65 godina“, ko zna da li je njima istorija uopšte svanula). Stoga su spomenici NOB-a uglavnom zapušteni ili zaboravljeni, na mnogim mestima oskrnavljeni, a nazivi ulica i trgova sa antifašističkim predznakom promenjeni.

I bez Blajburga, idealnog opravdanja koje se koristi da bi se uspostavila veštačka ekvidistanca između zločina fašista i nelegalne odmazde poratnih komunističkih vlasti, kako bi se podstakla kolektivna amnezija realnih istorijskih činjenica i javno relativizovanje razmera počinjenog zločina domaćih nacista, u Srbiji je tokom poslednjih meseci pojačan revizionistički pritisak u javnosti, s jedne strane, kao i obračun sa tekovinama antifašističke misli, s druge.

U julu mesecu, angažovani sociolog S. Antonić se nepismeno obračunava sa delom *Filosofija palanke* Radomira Konstantinovića, dok se kritičar, asistent i laureat Pekićeve stipendije, romanopisac u nastajanju, zalaže za zaštitu prava likova zločinaca u pripo-

vednom tekstu. Sve to kulminira podnošenjem zahteva za rehabilitaciju Milana Nedića, kvislinškog premijera i „srpske majke“, kako mu je još 90-ih revizionistički jednoznačno tepao Siniša Kovačević na daskama Zvezdara teatra, na kojima je ovih dana promovisana nova knjiga Dušana Kovačevića, koja kvantifikuje broj *tragičnih* podela među Srbima (izdavač je gorostas profesionalizma i pokrovitelj lepe pisane reči Manjo Vukotići Kompanija Novosti). Zahtev za rehabilitaciju Milana Nedića združeno su potpisali Srpska liberalna stranka, Udruženje književnika Srbije, Udruženje „Dveri“, Udruženje Srba iz Hrvatske i Udruženje političkih zatvorenika i žrtava komunističkog režima i predali ga Okružnom sudu u Beogradu. Na istoričarima je, ne na sudu, kaže Ljubodrag Dimić, da odgonetaju Nedićeva nepočinstva, ali je za tako nešto neophodan fond za istraživanje. To je jedino prihvatljiva, naučna, metodologija. Drukčije se ne može. Da ne bi došlo do zabune, podsećamo da je neko to već učinio. Istoričarka Olivera Milosavljević je 2006. objavila knjigu *Potisnuta istina: kolaboracija u Srbiji 1941-1944*.

Šire gledano, najsnažniji udar na antifašističku tradiciju, na tlu bivše Jugoslavije, izveden je nedavnom akcijom gašenja splitskog *Ferala* i pokretanjem harange protiv njegovih urednika. Odgovor svekolikih ex-YU građanskih inicijativa za mlade i stare je sramotan. Dok nacionalistički lešinari sleću sa svih strana, oni čute i čekaju da prođe. Krckaju svoj imetak iza *bedema* ispraznih projekata, štampanih na kunst-druku. I treba. I mora tako. Ko je terao Feralovce da se otvoreno suprotstavljaju opštem beščašću, verujući da su ideje antifašizma i solidarnosti još uvek žive.

Imajući sve to u vidu, redakcija je za 50. jubilarni broj *Betona*, pozvala svoje saradnike da odgovore na pitanje *Šta se to dogodilo sa jugoslovenskim antifašističkim nasleđem?* Prispeli odgovori su pred vama.

Redakcija **Betona**

## MIXER/anketa

ŠTA SE DOGODILO SA JUGOSLOVENSKIM ANTIFAŠISTIČKIM NASLEĐEM?

Olivera Milosavljević: Imaginarni „antifašisti“  
Mirko Đorđević: Oklevetani antifašizam  
Filip David: Trijumf filozofije palanke  
Dragan Radulović: Civilizacijski izbor  
Bora Ćosić: Antifašizam bez potomstva  
Milica Jovanović: Srbijanski *nju dil*  
Siniša Tucić: Smrt fašizmu, sloboda narodu!  
Igor Đorđević: БЕЗОБРАЗНО  
Tomislav Marković: Troparty Animals

## BLOK BR. V

Lazar Bodroža & Tomislav Marković:  
Karta srpskog spasa (11)

# ŠTA SE DOGODILO SA JUGOSLOVENSKIM ANTIFAŠISTIČKIM NASLEĐEM?

## MIXER / anketa

Piše: Olivera Milosavljević

### IMAGINARNI „ANTIFAŠISTI“

Sa jugoslovenskim antifašističkim nasleđem se dogodilo isto što i sa Jugoslavijom. Nasilno je razbijeno i odbačeno zajedno sa državom kojoj je činilo temelj i ideologijom koja mu je dala konkretnu sadržinu. Drugim rečima, rušenjem i odbacivanjem Jugoslavije i izgradnjom novih ličnih i kolektivnih identiteta, odbačeno je sve što u prošlosti nije imalo „nacionalno“ obeležje, na prvom mestu antifašističko nasleđe koje nije bilo, niti je po svojoj sadržini moglo biti „nacionalno“ u danas poželjnom smislu. Nije slučajno što je antifašizam bio internacionalno, a fašizam kao i kvislinštvo, nacionalno obojen. U traženju novog identiteta danas se rehabilituje „čisto“ nacionalna prošlost što nužno vodi u relativizaciju kvislinštva. Relativizacija kvislinštva vodi u relativizaciju fašizma, a relativizacija fašizma u odbacivanje antifašizma. Kada se u prošlost učitaju „nove“ vrednosti a ona u celini relativizuje i prevrednuje, onda izgleda jednostavno iz takve njene nove konstrukcije izabrati „tradiciju“ na koju će se nasloniti sadašnjost. Nasleđe antifašizma iz Drugog svetskog rata ostalo je priznato samo od retkih pojedinaca nefascinaranih novim kolektivizmima i neopterećenih strahom od po-

FAŠIZAM, MEĐUTIM, NIKADA NE SEDI U „SALONU“, NJEGOVA SNAGA JE I DANAS KAO I NEKADA U „PIVNICI“, A KADA POSTANE MOĆAN, „SALONSKOM“ ANTIFAŠIZMU NE PREOSTAJE NIŠTA DRUGO NEGO DA MU SE PRIDRUŽI



© Srđan Veljović, LedART, 1999–2008.

minjanja imena nekadašnje države a da to nije uz hiljadu ograda od „jugonostalgicarstva“.

Istovremeno, danas su svi imaginarni „antifašisti“. Kada se stari i stvarni internacionalistički antifašizam obriše gumicom kako bi ustupio mesto svojim nekadašnjim protivnicima, a danas temelju savremenog identiteta, onda se novi deklarativni „antifašizam“ nužno gradi oslanjanjem na kvislinštvo. Iz takvog olakog zamenjivanja mesta i vrednosti ideologijama iz prošlosti i „duhovnog“ konformizma koji se poigrava sa svojim bezgraničnim neznanjem, nastaje „salonski“ antifašizam kao legitimacijska fraza bez sadržine i vrednosti. Fašizam, međutim, nikada ne sedi u „salonu“, njegova snaga je i danas kao i nekada u „pivnici“, a kada postane moćan, „salonskom“ antifašizmu ne preostaje ništa drugo nego

da mu se pridruži. Šta bi drugo i mogao da uradi kada se svojevremeno izgradio na tradiciji „nacionalnog“ kvislinštva?

Ovo je trenutna situacija sa jugoslovenskim antifašističkim nasleđem. Ona će potrajati sve dotle dok nacionalizam bude nasilno proglašavan sudbinom prostora nekadašnje Jugoslavije. Može se, međutim, pretpostaviti da će u budućnosti, bilo usled zasićenosti ideologijom koja ne pruža nikakvu novu vrednost, iz inata prema verovanju „očeva“ ili iz stvarne egzistencijalne nužnosti, antifašističko nasleđe biti revitalizovano i izvučeno iz zaborava u koji je danas nasilno gurnuto, i postati opet vrednost na koju će se neke buduće generacije pozivati, na užas svojih „očeva“ koji su uložili svo svoje neznanje da ga izbrišu iz memorije i istorije kako bi obezbedili kontinuitet nacionalizmu ■

Piše: Mirko Đorđević

## OKLEVETANI ANTIFAŠIZAM

Najpre valja pomenuti A. Hitlera i čoveka - to je Ditrh Ekart - koji je bio njegov učitelj. „On je polarna zvezda moga života“ priznaje vođa Rajha. Nagradio ga je Hitler: Ekart je bio glavni urednik partijskog lista nacističke partije Volkischer Beobachter - „narodni dobošar“. A sam Hitler tu izlaže svoj program koji će realizovati u evropskim razmerama ognjem i mačem. „Pojava hrišćanstva je bila najteži udarac za čovečanstvo, a boljševizam je vanbračno dete hrišćanstva, pri čemu su i jedno i drugo izmislili Jevreji“. To je mali citat, a ima toga u obilju.

I opčinio je Hitler mnoge i svuda - nije ih malo bilo ni među nama Srbima.

Pomenimo i Nikolaja Velimirovića i njegovo predavanje iz 1935. na Kolarčevom narodnom univerzitetu. Divio se Nikolaj Hitleru „jer je poduzeo posao koji se priliči jedino svetitelju, geniju i heroju“. Sročio je kasnije žički besednik himnu, tropar D. Ljotiću koji se s oružjem u ruci, punih osam dana nakon zvaničnog završetka poslednjeg svetskog rata, borio na strani Hitlera. Setimo se makar one strofe:

„Dimitrije, mudri dobrovoljče,  
što molitvom nebesa otvaraš,  
i Božiji divni ugodniče -  
što zlotvore duhom pokoravaš“.

Davno nema A. Hitlera, a nema ni Nikolaja. Hitler je pucao sebi u glavu, a Nikolaj je svetac u diptihu Srba svetitelja. Ima svoja dva zapovedna dana u kalendaru SPC. I nema više fašizma, ali zbilja u Srbiji danas nema ni antifašizma. Hoće Srbija u Evropu, a ona se gradi - između ostalog - i na bogatoj antifašističkoj tradiciji. Srbija se stidi svog antifašizma, a antifašisti čute. Ne stidi se generala Mladića, ni sumanutog R. Karađžića, ali se stidi svoje antifašističke tradicije. Ne samo da seta tradicija potiskuje, nego Srbija neće antifašizam. Ona kao da hoće da u ikonostasu budu i Mladić i Karađžić. Možda će i oni stići, njih slave kao heroje bez mane i straha. I u državi i u Crkvi svi se zalažu za rehabilitaciju generala Nedića, kolaboracioniste i Hitlerovog slugu koji je pobio desetine hiljada Srba. Banjica i Jajinci malo kome nešto znače. Iz dana u dan hvalio se Nedić na prvim stranama svojih novina imenima i prezimenima stotine Srba koje je streljao jer nisu priznavali okupaciju države.

Nema smisla citirati - citirali smo to stotinu puta i nikakve vajde. I nikom živom se ne sme reći da je i SPC imala bogatu antifašističku tradiciju. O tome se ni u SPC ne sme govoriti, jer se tamo služe pomeni i Nediću i Ljotiću. Stotine sveštenika i monaha su položili živote u borbi protiv fašizma. O tome postoji imponantna „Spomenica“. Njih nema u ikonostasu - ne, tamo su svi, sveci i osvjetnici, ali njih nema. Nije vreme antifašizma. Na velikoj paradi u Moskvi povodom šezdeset godina pobe nad fašizmom ruski predsednik V. V. Putin dodelio je medalje svima - dostojanstveno i mirno medalju je primio i hrvatski predsednik S. Mesić. Nas tamo nije bilo. Nas to nije zanimalo. Negde u to vreme V. Koštunica se bavio pisanjem pisma ravnogorcima. A to je, između ostalih, jedan od najružnijih dokumenata naše novije istorije.

U Srbiji antifašizam nikoga ne zanima, pa je s toga i ovaj mali zapis deo uzaludnog posla kojim se njegov pisac poodavno bavi ■

I SPC JE IMALA BOGATU ANTI-FAŠISTIČKU TRADICIJU. O TOME SE NI U SPC NE SME GOVORITI JER SE TAMO SLUŽE POME- NI I NEDIĆU I LJOTIĆU. STOTINE SVEŠTENIKA I MONAHA SU POLOŽILI ŽIVOTE U BORBI PRO- TIV FAŠIZMA. O TOME POSTOJI IMPOZANTNA „SPOMENICA“. NJIH NEMA U IKONOSTASU - NE, TAMO SU SVI, SVECI I OSVETNICI, ALI NJIH NEMA. NIJE VREME ANTIFAŠIZMA



Piše: Filip David

## TRIJUMF FILOZOFIJE PALANKE

Za mnoge je neshvatljivo da u Srbiji, u kojoj je stotine hiljada ljudi stradalo od fašističkih i nacističkih zločina u Drugom svetskom ratu, narasta otpor antifašističkom nasleđu i povećava se broj organizacija i grupa koje veličaju fašizam. Odricanje od antifašističkog nasleđa usko je povezano sa jačanjem onih tendencija koje imaju veoma jako uporište u određenim političkim, parapoličkim, nacionalističkim i verskim organizacijama. Sve su glasniji i prisutniji zahtevi za rehabilitacijom kvislinga i kolaboracionista iz Drugog svetskog rata, uz nipodaštavanje i potcenjivanje antifašističkih snaga. Borbi protiv okupatora daje se čisto ideološka, odnosno negativna dimenzija. Komunisti, to je istorijska činjenica, jesu u najvećoj meri organizovali otpor okupatoru i borili se protiv fašizma ali antifašizam daleko nadilazi svaki usko politički pokret pa i komunizam.

Ima i onih koji se otvoreno, javno deklariraju kao naslednici fašističkih ideja Adolfa Hitlera, slave njegov rođendan i diče se fašističkim simbolima pod čijim je znamenjem ubijeno hiljade stvarnih patriota i rodoljuba. Ove grupe, dobro organizovane, postaju sve agresivnije, prekidaju promocije knjiga, upadaju na izložbe i predavanja, obračunavaju se na ulici sa neistomišljenicima. To nisu ni malobrojne ni beznačajne skupine, a sastoje se uglavnom od mladih ljudi koji logističku podršku dobijaju od intelektualnih krugova nove srpske desnice, političkog podzemlja, ali i od ličnosti iz uticajnih institucija. Karakteristično je da sve ove grupe ističu istovetne uzore, što se može proveriti na njihovim Internet sajtovima. Ti uzori su: Dimitrije Ljotić (osnivač fašističkog „Zbora“), Milan Nedić (predsednik okupacione kolaboracionističke vlade), episkop i svetac Nikolaj Velimirović, te general Ratko Mladić (optužen za genocid u Srebrenici).

Danilo Kiš je pisao kako je nacionalizam totalitarna ideologija, „ideologija banalnosti i kiča“ i da se u našim uslovima pre ili kasnije preobražava u opasni šovinizam. Posle pada komunizma, nacionalizam je u mnogim glavama, ali i institucijama, zauzeo upražnjeno mesto.

Estetika,  
estetika  
iznad svega!

EPISKOP NIKOLAJ VELIMIROVIĆ ISTIČE SE KAO DUHOVNI OTAC NACIJE. A OSNOVNI STAVOVI OVOGA SVECA SU ANTIZAPADNJAŠTVO, ANTISEMITIZAM I SUPROTSTAVLJANJE MODERNOJ KULTURI. TE IDEJE PREDSTAVLJAJU „TRIJUMF FILOZOFIJE PALANKE“

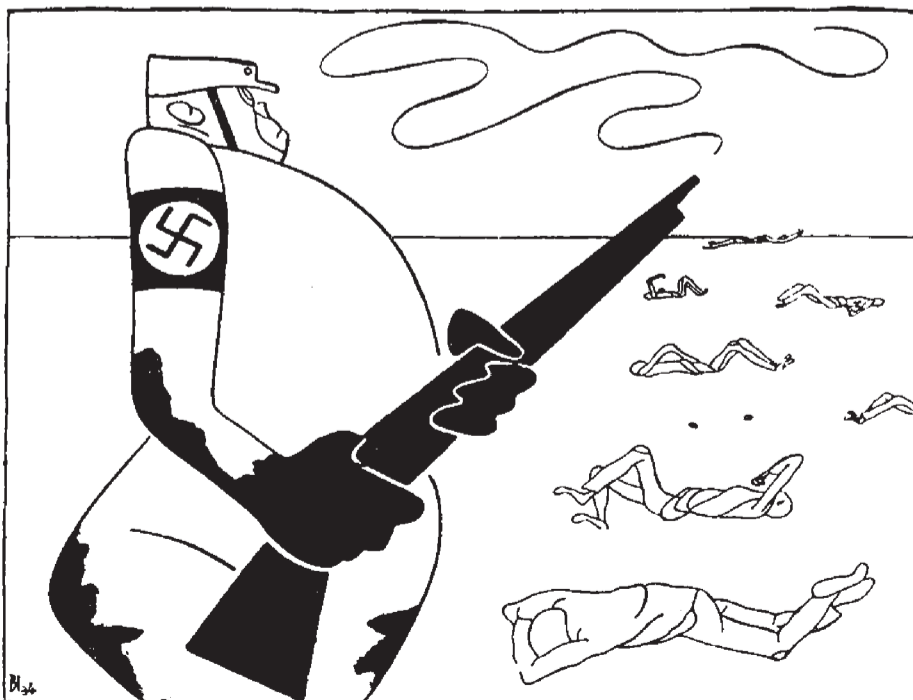
Nedavno je sačinjen spisak antisemitske literature koja se može pronaći u mnogim „boljim“ knjižarama, na sajmovima knjiga ili u uličnoj prodaji. Taj spisak je već narastao na preko stotinu naslova od kojih su većina reprinti ove „literature“ iz vremena nacističke okupacije Srbije.

Odricanje od antifašističkog nasleđa zapravo je odricanje od civilizacijskih, kulturnih i političkih vrednosti Evrope. Nova, posleratna Evropa zasnovana je na antifašizmu. Talas restauracije suptrotnog sistema vrednosti prisutan je u nas poslednjih petnaest godina. Milan Nedić uvršten je u knjigu *Stotinu znamenitih Srba*, a jedan ne tako mali broj književnih kritičara i publicista tvrdi da je za vreme nacističke okupacije Srbije, Srbija doživela svoj najviši uspon u ukupnoj svojoj kulturnoj istoriji. Nedavno je zvanično zatražena i politička rehabilitacija Dimitrija Ljotića.

Episkop Nikolaj Velimirović čije se knjige štampaju u velikim tiražima ističe se u crkvenim krugovima, i ne samo crkvenim, kao duhovni otac nacije. A osnovni stavovi ovoga sveca, tako prisutni u njegovim knjigama, sadrže antizapadnjaštvo, antisemitizam i su-

protstavlanje modernoj kulturi. Te ideje, kako je to već više puta rečeno, predstavljaju „trijumf filozofije palanke“. Odricanje od antifašističke prošlosti ili umanjivanje njenog značaja zapravo je odricanje od boljeg i svetlijeg dela srpske istorije, uz istovremenu restauraciju onog goreg i mračnijeg.

Da bi se ova situacija počela suštinski menjati, neophodno je menjati „kulturni model“ uspostavljen „događanjem naroda“ a potom i u ratovima koji su sledili, danas još uvek dominantan u mnogim oblastima javnog, političkog i kulturnog života. Da li je tako nešto moguće u složenoj ekonomskoj situaciji, dok postoji ozbiljna frustracija širokih narodnih masa zbog svega što se dogodilo, kao i nespremnost za suočavanje sa počinjenim zločinima, u neizgrađenom građanskom društvu sumnjivih intelektualnih elita? Svakako, nije lako izvodljivo ni jednostavno, ali se u svakom času mora imati na umu da nas odbacivanje antifašizma i odricanje od antifašističkog nasleđa udaljuje od normalnog života i uvodi u područje mnogih velikih iskušenja, unutrašnjih obračuna, opasnih etničkih napetosti, kao i mogućih sukoba sa susedima i većim delom sveta ■



Usamljeni moralista



Piše: Dragan Radulović

## CIVILIZACIJSKI IZBOR

Antifašizam je u zemljama bivše Jugoslavije namijenjen isključivo spoljašnjoj upotrebi. Kada je potrebno pred nekim iz EU dokazati svoju privrženost dostignućima civilizovanog svijeta, odanost evropskim standardima, onda se naše vođe dosjete da je antifašizam jedno od tih dostignuća, i istaknu ga u prvi plan. Niti jedna od elita ne propušta priliku da naglasi učešće vlastitog naroda u antihitlerovskoj koaliciji, smatrajući da je to dobar marketinški potez, jer valja nekako popravljati negativnu sliku iz devedesetih.

Međutim, u pitanju je podla laž, jer ti isti ljudi iz vrhova vlasti, unutar svojih zemalja, javno koketiraju s fašizmom, ako već nijesu proizašli iz njega. Zbog toga su više nego licemjerna njihova naknadna iščudavanja nad čestim erupcijama ubilačke mržnje na utakmicama ili koncertima, jer su parole „nož, žica, Srebrenica“

Piše: Bora Ćosić

## ANTIFAŠIZAM BEZ POTOMSTVA

Kada su 1941. polazili u rat, mladi seljaci, nešto studenata i po koji pripadnik građanstva, učitelji, sitno činovništvo ili oni što su od škole imali bar voćarsko-kalemarski kurs, ideja antifašizma u njih bila je prilično nejasna. Skojevci koji su po okupiranom Beogradu zapalili poneki nemački kamion imali su sasvim drugojačiju predstavu o predstojećim borbama - od iscrpljenih krajiških Srba koji su se sklanjali u šumu sa vilama u rukama, bežeći od ustaškog terora.

Antifašizam kao teza bio je u srcu malog broja čitalaca predratnih Nolitovih izdanja napredne literature, ljudi kojima bilo je jasno šta se događa u Španiji, šta znači prodaja Čehoslovačke. Drugi su mutno nazirali da dolaze „Švabe“, vekovni neprijatelji. Tek su komunisti uspevali da instrumentalizuju opšti revolt nacije, pomišljajući da se kroz oblik oružanog otpora isposluje neka vrsta revolucije. Čak je i Staljin bio ljut na jugoslovenske partizane koji su odmah stavili petokraku zvezdu na kapu, kvarilo mu je to odnose sa zapadnim saveznicima. Naše tle postalo je rahlo ne samo u sudaru tolikih interesa, bilo je i mnogo nedoumice u glavama ljudi. Nije li Churchill snevao o podeli posleratne Jugoslavije tako da istočni deo, konzervativan i pod uplivom nacionalista, pripadne Zapadu, zapadni deo, vrlo bogat partizanskim snagama - Istoku. Tako je stvoren košmar, geografski, ideološki, istorijski, Tito je omeo svako deljenje uzimajući za sebe sve; ovo je trajalo nekih četiri decenije.

Živeći već dugo u Nemačkoj shvatio sam kako je sa antifašizmom ovde, on je tu nesumnjiv. To je rezultat dugotrajnog procesa, denacifikovati jednu golemu oblast ne može se očas, preko noći. Bio je potreban uporan edukativni rad, i onima što su u poslednjoj nedelji rata branili krnjutke Hitlerovog carstva po ovim berlinskim ulicama trebalo je utuviti u mozak da su bili pod vlašću opasnog manijaka. U ovoj zemlji se, dakle, može danas promovirati svašta, dozvoljeno vam je da po sebi crtate i maljate šta hoćete, ali kukasti krst ne prolazi, to ne. Ovu šaru koju su nacisti preuzeli iz drevnog azijskog dizajna viđam nažalost, tu i tamo, jedino po gradovima naše bivše domovine. Na taj način mislim da je po tom prostoru vidnije nasleđe mutnih i mračnih sila iz Drugog svetskog rata, no onog što se toj pošasti odupiralo. Nikada ranije po beogradskim zidovima nije bilo rasističkih parola, sada ih ima. Ko uopšte riše kukaste krstove po Splitu ili Novom Sadu ili ko zna gde? Ne verujem da su se povampirili esesovski mrtvaci i njihovi kolaboranti sa pemzom u ruci, biće da to ipak izvodi balavurdija koja nema pojma šta ova svastika znači.

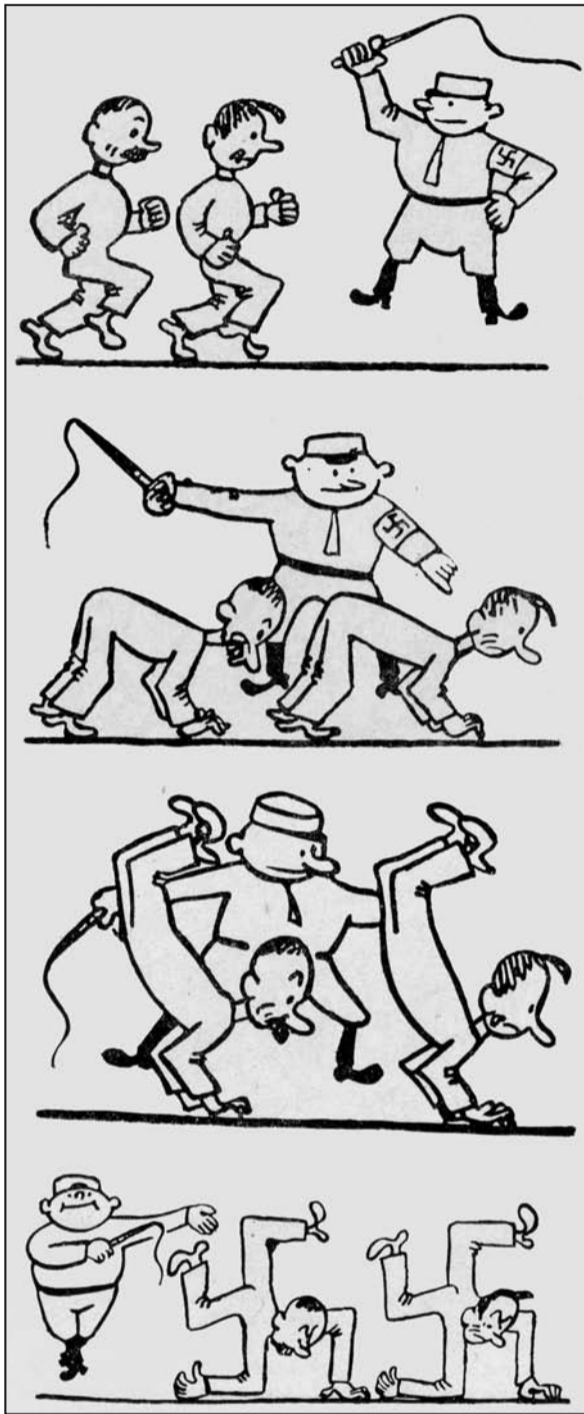
Imao sam valjda sedam godina kada sam sa svog balkona u ulici Knez Mihailovoj posmatrao studentske demonstracije u prilog Narodnog fronta u Francuskoj. Ta 1939. veoma je daleko. Išćile su čak i nedavne godine kada se beogradski duh bacio na pro-

ANTIFAŠIZAM, JUGOSLOVENSKI, NEMA SVOJE POTOMSTVO, ONO JE SVEDENO NA MALI BROJ BASTARDA KOJE OPŠTI PUK MOJE ZEMLJE SMATRA IZDAJNICIMA. JER MU TO MALO LJUDI OD PAMETI I SAVESTI SMETA DA VRŠLJA PO KOSOVU, PO BOSNI, DA SLUŠA NACISTIČKE PEVAČE PO GLAVNIM TRGOVIMA GRADOVA, DA ISTIČE SLIKE RATNIH ZLOČINACA PO SVOJIM FASADAMA, DA IH SKRIVA I SMATRA IH HEROJIMA

ili „ubij Srbina“ dijelom i njihovo autorstvo, bar u onoj mjeri u kojoj ne čine ništa da bi ih suzbili. A ta mjera je velika.

Fašizam, u obliku ekstremnog nacionalizma, zahvaljujući podršci vlasti prozeo je svako vlakance društvenog tkiva i postao najpoželjniji pogled na svijet među narodima bivše Jugoslavije. Nijesmo se oslobodili nasljeđa devedesetih; košmarni snovi o izabranosti vlastite nacije, raznovrsne teorije zavjere i mržnja prema svemu što je drugačije i različito - još uvijek su naša stvarnost. Zbog toga ne smijemo nasijedati na podvalu apologeta fašizma koji tvrde da je ta priča prevaziđena, da je sukob između fašizma i antifašizma ideološki relikv iz Drugog svjetskog rata, da je u stvari dilema koja ne postoji. Iako su dijelom u pravu: antifašizam je taj koji jedva postoji, fašizam tih problema nema.

Antifašizam je civilizacijski izbor, a ne pitanje ideologije. Kao takav, on u bitnom nadilazi partijsku politiku. To je odgovor svakog čovjeka ponaosob na pitanje u kakvom društvu želi da živi. I jasno iskazivanje spremnosti da se nešto povodom toga učini, jer vrijeme uzmicanja je odavno prošlo, čovjek nema više izgovora za zbuđenost i ćutanje. Antifašizam u zemljama bivše Jugoslavije, pod uslovom da u tim društvima postoje snage koje iskreno teže vrijednostima civilizovanog čovječanstva - jednostavno mora biti djelatan. Inače...?! Na kraju neće biti nikoga da se tome „inače“ suprotstavi. Izbor je, očigledno, veoma jednostavan. Najzad, uvijek je i bio ■



NSPM fiskultura

test protiv nacionalističkog diktatora, utihnule su njihove pištaljke. Antifašizam se danas sustavno povlači sa ulice, koja prepuštena je desnicima. Zbrku pojačavaju i političari. U gotovo svim pokrajinama nekadašnje naše države na snazi su kojekakve koalicije, sede po tim kabinetima i na tim portfeljima i u tim ložama eventualni demokrati skupa sa okorelim rasistima, nacionalistima i neposrednim izvršiocima prestupa u poslednjem ratu, antifašizam kao zamisao ostao je u zapisima pojedinih veterana davne oslobodilačke borbe, koji nisu bili spremni da izdaju svoju raniju veru. Jer čak i mnogi njihovi saborci, tvrdi boljševici od pre pola stoleća, danas stoluju skupa sa opasnim zlikovcima; kojima su bliski stari i novi fašisti, evropski. Antifašizam, jugoslovenski, na taj način nema svoje potomstvo, ono je svedeno na mali broj bastarda koje opšti puk moje zemlje smatra izdajnicima. Jer mu to malo ljudi od pameti i savesti smeta da vršlja po Kosovu, po Bosni, da sluša nacističke pevače po glavnim trgovima gradova, da ističe slike ratnih zločinaca po svojim fasadama, da ih skriva i smatra ih herojima. Antifašizam danas skoro da je privatna stvar slobodnih duhova po našoj pokojnoj zemlji, sve je svedeno na njihovo subjektivno nemirenje sa zlom koje posle svih nepriklina, nanovo preta ovom izbezumljenom području. Nekadašnja borbeno parola puna nade ponovo se u tih nepokornih ljudi očituje kao NO PASARAN, neće proći! A svejedno, ma koliko puta ovaj tajfun prošao preko naših glava, može se dogoditi da prođe opet ■

Piše: Milica Jovanović

## SRBIJANSKI NJU DIL

Miladin Kovačević, koji se nalazi na Interpolovoj poternici zbog brutalnog prebijanja kolege studenta na Univerzitetu Bingamton, potpisao je ovih dana dvogodišnji ugovor sa košarkaškim klubom u Vrbasu, iz kog je svojevremeno i otišao u Ameriku. Kapiten i član stručnog štaba objasnio je da „nema nikakvih proceduralnih smetnji“ za ovaj *draft*, te da se niko ne osvrće na to što Kovačevića „progoni Amerika“, jer „verujemo u Ustav i zakonodavstvo Srbije“.

U ovoj kratkoj epizodi, serije koja svakako još nije okončana, ogleda se sva beslovesnost savremenog srbijanskog društva. Za malo adrenalinskog inata mrskoj svetskoj sili i junačenja po sesoskoj džadi, zgodno upakovanih u ljubav prema naciji i *suverenističku* zaštitu Ustava, spremni smo u svoje okrilje da primimo osumnjičene za teška krivična dela, bez obzira na stvarne posledice. Kapiten iz Vrbasa zasad je samo nepromišljen, a da li će ga neki unesrećeni roditelj uskoro optužiti kao saučesnika u zločinu, zavisice isključivo od hormona mladog košarkaša.

Slučajno ili ne, tek, na scenu je upravo ušetao i osumnjičeni ratni zločinac, iznenada otkriven u Americi, u dubokoj starosti, za kog se osnovano sumnja da je vojsku *služio* u logoru na Sajmištu za vreme Drugog svetskog rata. Eto, dakle, dokaza da i svetska sila čuva kosture po ormarima, svesna doduše njihove praktične vrednosti na međunarodnom tržištu pravde. Potez je na Srbiji, a pitanje je prosto - ima li smrt na desetine hiljada ubijenih na Sajmištu, ikakvu vrednost za nas?

Na prvi pogled, čini se da nema. Sajmište je oronuli arhitektonski kompleks, u kom zajedno žive siromašni slikari i siromašni ostali, obeležen skromnom, naprslom pločom. Tu se noću rejvuje i boksuje, danju se popravljaju automobili i bicikli, s proleća se izliva kanalizacija, a u svim sezonama preprodaje heroin. Slepa mrlja na mapi grada odgovara selektivnom slepilu pri pogledu na našu zajedničku istoriju, bližu ili dalju. U njoj se mire četnici i partizani, Nedić i njegove žrtve, finansijeri zločina u Srebrenici i ubijeni premijer, prekopani leševi albanskih civila i politički inspiratori etničkog čišćenja.

Odras *građanske hrabrosti i političke mudrosti* u Srbiji 2008. postala je pozicija sa koje su sve vrste *ekstremizma* podjednako opasne. I onaj ekstremizam koji podstiče i racionalizuje zločin, i onaj ekstremizam koji zahteva da se zločinci i podstrekači kazne. Između su *umereni*, spremni na kompromis, u kom se fokus kritike izmešta sa promenom procene optimalnog političkog kursa.

Osam godina *mrčvarenja*, upornog insistiranja na suočavanju sa zločinima počinjenim u naše ime, čini se, nisu dali nikakvog rezultata. *Druga Srbija*, koja se ustoličila na i dalje malobrojnoj antiratnoj formaciji u društvu, sistematski je izložena sprdnji intelektualnih i političkih elita, obesmišljavanju svakog njenog etičkog zahteva i neumornom spinovanju mitičkih nacionalnih interesa. U društvu, kojem je nacija važnija od pravde, reči *fašizam* i *antifašizam* više nemaju nikakvog značenja.

Pa ipak, ako je prosvetiteljska naivnost etičke pozicije Druge Srbije izgubila bitku, za koju u *web 2.0* epohi više niko nema strpljenja, to još uvek ne znači da je *pomirena* srbijanska elita pobedila. Teoretičari nacije, spremni da odbranu političke moći u svako doba i svakim povodom proglase za odbranu *demokratskih i liberalnih vrednosti*, nisu ni svesni da ih iza čoška čeka isti dil, koji im se nudi sa krajnje margine društva. Samo što umesto etičkih kategorija omraženog „suočavanja sa prošlošću“, ovaj *nju dil* stiže u ime sasvim praktičnih pitanja. I Srbiju polako, ali neumoljivo, zahvata promena koja goruća politička pitanja izmešta sa etičkog ili ideološkog na polje održivog, isplativog. Po državnu birokratiju dugoročno je neisplativo čuvati osumnjičene zločince, Mladića ili Miladina, svejedno. Umesto maglom *srpstva*, intelektualne elite uskoro će se baviti drugačijim pitanjima: koliko ovu državu koštaju neosuđeni zločinac, tragične smrti na lošim putevima, korumpirana birokratija, u kojoj će meri Miladin oboriti cene nekretina u Vrbasu, kako će se svojeglavi ispadi lokalnih političkih feudala odraziti na berzanska kretanja. Cena izražena u evrima ■



Piše: Siniša Tucić

# SMRT FAŠIZMU, SLOBODA NARODU!

Pre mnogo godina moj otac je za jedan beogradski književni časopis poslao vizuelni rad koji se sastojao od rečenice *Smrt fašizmu, sloboda narodu!* Urednik časopisa nije smeo da objavi parolu na kojoj je počivala čitava anti-fašistička ideologija tadašnje države. I danas, kao i onda, pojedinac suočen sa skrivenim mehanizmima autoritarnog društva ostaje zatečen kontradiktornošću sistema i države u kojoj živi. Pravo na drugačiji pogled na svet i sopstvenu kreaciju, osporava se na svakom koraku: u medijima, javnim ustanovama, kulturnim centrima, izdavačkim kućama, muzičkim festivalima kao oblicima nekritičke masovne zabave. Po mom dubokom uverenju, fašizma je više nego ikada, iako ovo društvo deklarativno teži slobodi mišljenja, razumevanju, toleranciji...

Pedeset godina, generacije i generacije, učile su iz čitanki o Narodno-oslobodilačkoj borbi. Snimani su filmovi o Sutjeskama, Neretvama, Igmanjskim marševima, o ratnim godinama, mučenjima, logorima... O pobeđi nad silama mraka, svetloj budućnosti, komunističkoj utopiji kojoj težimo. Isti ti „antifašisti“, preko noći su započeli najkrvavije oružane sukobe, oterali narod u zbegove, porušili čitave gradove, stvorili prizore novih mučenja i logora. Nekadašnji zakleti antifašisti, preko noći su se promenili. Sa odobravanjem, sedeći u svojim mesnim odborima, podržavali su sva nepočinstva na ovim našim prostorima. Ipak, časna manjina na vreme se distancirala, osnovavši paralelno, nezavisno *Društvo za istinu o NOB-u* (sadašnji antifašisti Srbije), nastavivši da kritički deluje prema svim fašistooidnim pojavama u društvu.

Nakon svega, potpisan je mir. Nema više ubijanja, prestalo je rušenje gradova, ali nema ni „svetle budućnosti“. Postoje samo krhotine nekadašnjeg sna, koji su sanjali roditelji današnje internet generacije, koja je iz carstva nužnosti, umesto u carstvo slobode, upala u post-modernu. Možda ćemo lakše živeti i jedni druge podnositi, ovako rasparčani, pluralni, izgubljeni u različitim idejama i pogledima na svet? Da li se nova post-moderna realnost poigrava relativizujući ideje koje su slale milione na smrt? Kada se iz virtuelne stvarnosti, u kojoj *cveta hiljadu cvetova* (i u kojoj ima prostora i za nacističke sajtove) izađe na pločnike naših gradova, stavlja se znak jednakosti između onih koji mirno protestuju, izražavajući svoj stav prema ideologiji koja je ispisala najmračnije stranice svetske istorije i onih koji, sa kamenicama u rukama, ispod simbola istih tih ideologija pogubnih za ceo ljudski rod, sačekuju građane.

U najpoznatijem romanu Gintera Grasa, glavni lik Oskar Macerat, patuljak koji je u trećoj godini prestao da raste, lupanjem u svoj limeni, dečiji doboš rasteruje mitinge Nemačke nacionalsocijalističke partije, dovodi govornike do muncanja i pretvara marševe u valcere. Televizija, kulturne institucije, školstvo... uvek deklarativno ističu pojedince, ukazuju na metafore iz književnih dela (poput Oskara iz *Limenog doboša*) kao primere otpora pojedinaca nasilju i totalitarizmu. Ipak, u stvarnosti sve izgleda drugačije. Koliko se za široke narodne mase nepozatih pojedinaca zapitalo nad stvarnim značenjem parole *Smrt fašizmu, sloboda narodu!* Koliko je nas, barem u mašti, pokušavalo da limenim dobošom poremeti nekadašnja „događanja naroda“ i zaustavi nadolazeća krvoprolića? Posle svega, suočeni sa rasparčanom realnošću, posmatrajući neonacističke simbole u rukama novih generacija koje hodaju našim ulicama, možemo samo da se zapitamo: ima li izlaza iz ovog ćorsokaka ■

Piše: Igor Đorđević

# BEZOBRATNO

Smučilo mi se od svih onih klero-fašista i naci-nacionalista koji za sebe zahtevaju pravo na slobodno mišljenje i slobodan govor. Oni smatraju pozive na linč, ponižavanje žrtava i skandiranje svojih huškačkih parola izražavanjem stava. Novogovor političkih, kulturtregerskih i estradnih elita u Srbiji pretvorio se u gomilu eufemizama koji daju ekstremističkim zastupnicima nasilja pravo da legitimno protežiraju svoje ideje. U svojim bolesnim vizijama suprostavljaju se svemu što predstavlja svet i svemu što se ne povinuje njihovoj zatrovanosti i mržnji. Glorifikuje se naš zabran pretnjama i uništavanjem svega onoga što nije naše i srpsko, makar to bile obične „albanske“ kifle ili burek u Somboru.

U takvoj Srbiji, selima i gradovima vladaju šerifi, timočki i sandžački, koji samovoljno ukidaju pozorišta ili uz krvavu omrazu dele tradicionalne verske zajednice. To su domaćini sa svojim vojskama službenih spozora, stranačkih odbora kao paralelne službe za zapošljavanje, kupljenim medijima i sa blagoslovom paroha.

Nacisti šire stegove i bez ikakvih bojazni marširaju: revidiraju istoriju u svojim pamfletima i TV emisijama, zaposedaju sajtove i blogove, traže podršku političara, šalju preteče poruke i pisma. Normalni ljudi zgroženi su onim što vide, ali su i uplašeni pa ne deluju. Čopor je okupljen. Svi zajedno dive se zločincima i čuvaju ih od pravedne osude i vraćanja u ideološki i kriminalni talog. Čopor je pod amblemom naših dana.

Simbol na zidu stoji godinama kraj ulaza u Dom vojke u Pirotu. Ovaj simbol na jedan čudesno transparentan način spaja svastiku i ocila, arijevsku i hrišćansku tradiciju, preporučujući se za amblem srpskog nacizma. Ranijih decenija, podoficiri i oficiri noktima bi i šapkama skinuli ovaj znak, sve i da se našao na dalekoj gradskoj periferiji. Danas im salutira na ulaznim *dverima* njihovog radnog mesta, pružajući svoje otrovne pipke ka praznom srcu ove devastirane instu-

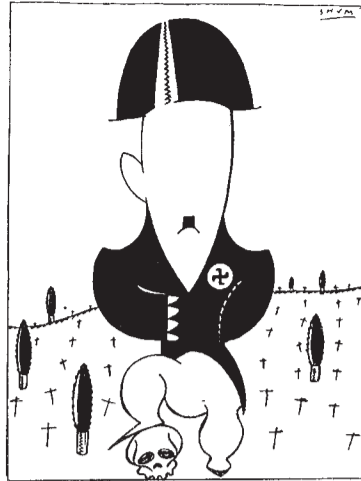


tije. Bilo je puno akcija podmladaka raznih stranaka po gradu, ali nijedan podmladak nije se setio da uzme kanticu sa bojom i prefarba ovaj gnusni znak. Izgleda da nikome ne smeta da ovako nešto stoji u centru jedne palanke. Amblem koji je snimljen skoro pre godinu dana, hranjen ignorantskim slepilom, odoleva *zubu vremena* i dalje.

Zla kob relativizacije priklanja novim elitama sve više mladih željnih posla, statusa i identiteta. Političari su spustili glave u krila advertajzing menadžera i tajkuna. Toplo im je u njihovim skutima. Kandžama se grabe za nova bogatstva. Lakome hulje, agresivni mrzitelji i uslužni podlaci u jednom su kolu. Zato oni koji su željni slobode, demokratije i tolerancije moraju prihvatiti časni nauk:

*Ako neograničenu toleranciju proširimo čak i na one koji nisu tolerantni, ako nismo pripremljeni da branimo tolerantno društvo od žestokih napada onih koji nisu tolerantni, onda će tolerantniji, a s njim i tolerancija, biti uništeni.* (Karl Popper)

I marširajući nacisti, biće sve bestidniji i moćniji, ako im se ne suprostavimo odlučno i javno, odmah čim se desi kakav incident ili objavi pretnja i paškvila. Samo tako se brani tolerancija i jednakost na ovim pontonima i skelama tranzicije na kojima institucije još nisu izgrađene, a već se ruše. Elitama koje vladaju i koje bi da vladaju ne odgovara uređeno društvo, jer onda postoji i odgovornost za ono što se dogodilo, kao i za sadašnjost. Zato se loša stvarnost produžava. Zato je moguće trabunjanje o pomirenju, a da se ne pomene krivica i da nikome od inženjera i pokrovitelja zločina ne zafali ni dlaka s glave ■



Piše: Tomislav Marković

# TROPARTY ANIMALS

(Odlomci iz *Velikog trebnika*, izdanje Odbora za rehabilitaciju SPC, jubilarno 100. kolo SKZ)

## Tropar Siniši Kovačeviću

Siniša, bogomudri nedićougodniče  
Bogonadahnutim perom vazneo si  
đenerala  
Na daske koje više ništa ne znače  
Neka ti je večna slava i kvislinška hvala

Demona savesti pobeđio si u  
odsudnoj bici  
I na vrh moralne vertikale u erekciji  
Po božanskoj uspeo si se lestevici  
Sačuvaj mesto svojoj naciji  
Na toj nebeskoj lokaciji

## Tropar Slobodanu Rakitiću

Slobodane, mesije srpskog imenjače  
Rafalnih stihova sloboumni pesniče  
UKS-Kluku-Klana zlatousti proroče  
„Obraza“ koji te hrani brižni zaštitiniče

Književne lađe mudro si držao kormilo  
Sa verom u Boga sa dva i tri roga  
Sve što 'artiju mrči mržnjom  
s tobom je plovilo  
Sve moj do moga, od Goga do Magoga

Putovođo dobri, moli Marsa Boga  
Za spas roda tvoga od Đoga i Noga

## Tropar Miloradu Ekmečiću

Bogotražitelju, dugo si lutao, bunovan  
Uskom stazom između klanja i oranja  
Dok nisi spoznao da svaki je Srbin  
Radovan  
Na tom putu napravio si mnoga sranja

Milorade, od istorije si histeriju pravio  
Stvorio si premudru teoriju  
azbučnog rata  
Slavimo te jer si nas činjenica oslobodio  
Koje nisu htele da nam se skinu s vrata

Učitelju, sjebao si sve čega ti se misao  
takla  
Zato se duh tvoj sada raduje sa  
anđelima pakla ■

**!** Polemika oko *Ferala* se nastavlja. Odgovor Tomislava Markovića novinaru Milošu Vasiću čitajte na [www.elektrobeton.net](http://www.elektrobeton.net) i [www.e-novine.com](http://www.e-novine.com)

# BLOK BR. V

[www.kosmoplovci.net](http://www.kosmoplovci.net)



Karta srpskog spasa (11)

Uputstvo za upotrebu: isecite kartu po realnim granicama Srbije načertanim u Garašaničevom Načertanju, a zatim je zalepite na bronza-konza bistu Vojislava plem. Košunice, tik pored ćirilno-facijalnog tika. Kartu čuvajte na tajnom mestu istorije, daleko od urokljivih NGO očiju sa rendgenskim vidom naslednim od Supermena. Radoš može da vam posluži kao libela u uspostavljanju prirodne ravnoteže između četničkog i partizanskog pokreta, kao ugaoni kamen prilikom izgradnje celovite Srbije koja obuhvata i Crnu Goru i Hercegovinu, ili kao pozivar za novi rat na Kosovu. Poklonici religije Države koriste ovu kartu kao prvu rezervu za patrijarha Pavla. Radoš se koristi kao džoker u sledećim igrama bez granica: Zveri srpske – Pokret za ćeljasti, Sveti Mlađić Filozof, Obraz uz Obraz, Roždestvo Vožda iz duha vojne muzike, Monopolly na istinu o istoriji Srbalja i Detinci, materice za srpsko seme, oci nacije.